

Винахід відноситься до психології, більш конкретно до психологічної діагностики властивостей особистості.

Як аналог обраний спосіб оцінки властивостей особистості - спосіб визначення суб'єктивних переваг оптичних кольорних стимулів М. Люшера (Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М., Словарь-справочник по психодиагностике, Санкт - Петербург, "Питер", 2002, с.165, 166).

Відповідно до зазначеного способу індивіду пред'являють набір з восьми оптичних кольорних стимулів у вигляді кольорових прямокутників. Основними кольорами вважаються (у порядку привласненого їм номера) синій, зелений, червоний, жовтий, а додатковими - фіолетовий, коричневий, чорний і сірий (нульовий). Спрощена процедура дослідження (для восьми кольорів) зводиться до одночасного пред'явлення індивіду всіх кольорових прямокутників на білому фоні, пропонуванням вибрати один найбільш привабливий колір. Обраний колір виключається з набору, потім процедура повторюється. Утворюється ряд кольорів, що розташовані по ступені їх привабливості для індивіда. Перші два кольори вважаються явно привабливими, третій і четвертий - привабливими, п'ятий і шостий - нейтральними, а сьомий і восьмий - такими, що викликають негативне відношення.

Визначають реакцію індивіда на оптичні кольорні стимули за результатами його вибору, тобто, деяким, придатним образом фіксують вибір індивідом кольорів за зазначеними критеріями. Отриманий ряд переваги кольорів відображає реакцію індивіда на оптичні кольорні стимули.

Далі аналізують зазначену реакцію шляхом порівняння кольорних переваг індивіда з типовим описом реакцій на оптичні кольорні стимули, у якому представлені типові реакції на такі стимули і відповідні їм характеристики властивостей особистості.

Наприклад, індивід перший, як явно привабливий, колір вибрав червоний, а кольори, що залишилися, вибрав у наступному порядку: зелений, фіолетовий, синій, жовтий, коричневий, сірий, чорний. Основні кольори - червоний має символічне значення "прагнення до влади, домінуванню", зелений - "завзятість, наполегливість", а спільне значення пари явно привабливих кольорів червоний-зелений - "цілеспрямована діяльність".

Оцінюють властивості особистості за результатами зазначеного аналізу з урахуванням кольору найбільшої привабливості.

Загальними ознаками аналога і способу оцінки властивостей особистості, що заявляється, являються: пред'явлення індивіду оптичних кольорних стимулів, пропонування індивіду з зазначених стимулів вибрати колір найбільшої привабливості, оцінка властивостей особистості з урахуванням кольору найбільшої привабливості.

Зазначений спосіб оцінки властивостей особистості не забезпечує можливості урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості і, як наслідок, можливості підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості.

Як прототип обраний спосіб оцінки властивостей особистості - спосіб визначення суб'єктивних переваг оптичних кольорних стимулів Г. Фрілінга (Кононова В.Н., Глубинная невербальная проективная методика Г.Фрилинга "Цветовое зеркало" в исследовании личностных особенностей летчиков-испытателей. Вестник московского университета. Серия 14. Психология. 1995, №3, с.3-10).

Відповідно до зазначеного способу індивіду пред'являють набір з 23-х оптичних кольорних стимулів у вигляді кольорових прямокутників, розміщених на фріблесто-сірому фоні: 1) жовто-зелений, 2) охряний, 3) ультрамарин, 4) зелений, 5) коричневий, 6) синій, 7) жовтий, 8) зелено-синій, 9) рожевий, 10) маслинно-зелений, 11) небесно-блакитний, 12) пурпурний, 13) темно-коричневий, 14) травнева зелень, 15) червоно-жовтогарячий, 16) червоний, 17) фіолетовий, 18) жовтогарячий, 19) ясно-зелений, 20) ліловий, 21) білий, 22) сірий, 23) чорний. До набору додається двостороннє фонове поле, на якому здійснюються розкладки оптичних кольорних стимулів. Біла сторона розділена на чотири квадрати чорним хрестом, чорна - білим.

Індивіду пропонують спочатку викласти на білому полі ті стимули, кольори яких його відразу привабили (звичайно - два), потім вказати кольори, що відкидаються. Після цього індивіду пропонують виконати шість розкладок по чотирьом кольорам, що подобаються (тричі на чорному фоні і тричі на білому).

Перші два кольори вважаються кольорами абсолютної переваги і дозволяють експлікувати самовираження суб'єкта, одержати ескізний начерк характеру індивіда і зробити припущення про його психологічний тип.

Порядковий номер обраного кольору також одержує змістовне трактування: перший вибір указує на вихідну установку (позицію) індивіда, другий характеризує мету, образ результату, актуальний мотив, третій співвідноситься з реальним поведінням, а четвертий - з результатом, у якому втілюється активність.

Визначають реакцію індивіда на оптичні кольорні стимули за результатами його вибору, тобто, деяким, придатним образом фіксують вибір індивідом кольорів за зазначеними критеріями. Отримані переваги кольорів відбивають реакцію індивіда на оптичні кольорні стимули.

Далі аналізують зазначену реакцію шляхом порівняння кольорних переваг індивіда з еталонним описом реакцій на оптичні кольорні стимули, у якому представлені типові реакції на такі стимули і відповідні їм характеристики властивостей особистості.

Оцінюють властивості особистості за результатами зазначеного аналізу з урахуванням кольору найбільшої привабливості.

Загальними ознаками прототипу і способу оцінки властивостей особистості, що заявляється, являються: пред'явлення індивіду оптичних кольорних стимулів, пропонування індивіду з зазначених стимулів вибрати колір найбільшої привабливості, оцінка властивостей особистості з урахуванням кольору найбільшої привабливості.

Обраний як прототип спосіб оцінки властивостей особистості не забезпечує можливості урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості і, як наслідок, можливості підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості.

В основу винаходу поставлена задача удосконалення способу оцінки властивостей особистості, у якому забезпечується можливість урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості, і, як наслідок, можливість підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості.

Поставлена задача вирішується тим, що в способі оцінки властивостей особистості, відповідно до якого індивіду пред'являють оптичні кольорні стимули, пропонують із зазначених стимулів вибрати колір найбільшої

привабливості, оцінюють властивості особистості з урахуванням кольору найбільшої привабливості, відповідно до винаходу, визначають для кольору найбільшої привабливості параметри в колірній моделі Lab, визначають по зазначеним параметрам для кольору найбільшої привабливості кількісне співвідношення складових кольорів: зелений, червоний, жовтий, синій, а властивості особистості оцінюють з урахуванням кількісного співвідношення зазначених кольорів у кольорі найбільшої привабливості.

Причинно-наслідковий зв'язок ознак, що складають сутність винаходу, з технічним результатом, що досягається - можливість урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості і, як наслідок, можливість підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості - виражається в наступному.

Колірною моделлю, що інтерпретує колірний простір, похідний від чотирьох первинних кольорів, у якій параметри кольору задаються в системі опонентних колірних пар зелений-червоний і жовтий-синій є апаратно-незалежна модель Lab, розроблена Міжнародною комісією з освітлення на основі колориметричної системи МКО-31 (А.П.Кириленко. Самоучитель по компьютерной верстке. Киев. Издательская группа BHV, 2000, с.17).

Колір у моделі Lab визначається трьома параметрами. Це світлість "L", і дві хроматичні компоненти: параметр "a" і параметр "b". Значення параметрів "a" і "b" задаються числами, що знаходяться в діапазоні від -128 до +127 на відповідних осях. Для параметра "a" значення -128 відповідає зеленому кольору, +127 - червоному, що дорівнює сумі 256 одиниць, з урахуванням нуля. Для параметра "b" значення -128 відповідає синьому кольору, +127 - жовтому, що також дорівнює сумі 256 одиниць, з урахуванням нуля. Світлість змінюється в діапазоні 0-100%. Максимальне значення світлості відповідає максимальній яскравості кольору і навпаки.

Співвідносячи геометричну модель базових психічних функцій К.Г. Юнга з геометричною моделлю колірного простору, реалізованого в колірній моделі Lab, знаходимо, що психологічна площина, у якій розташовані дві осі опонентних психічних функцій - вісь раціональності (опонентні функції логіка-емоції) і вісь ірраціональності (опонентні функції сенсорика-інтуїція), ідентична по своїй організації площини опонентних кольорів зелений-червоний (вісь "a") і жовтий-синій (вісь "b"). При цьому зеленому кольору відповідає функція логіки, червоному - функція емоцій, жовтому - функція сенсорики і синьому - функція інтуїції.

Для визначення значень складових кольорів у кольорі найбільшої привабливості враховують відрізки осей від максимальних значень зеленого, червоного, жовтого, синього кольорів до значень відповідних параметрів кольору найбільшої привабливості по кожній з осей. Довжини цих відрізків у безрозмірних одиницях приймають пропорційними кількісним значенням психічних функцій логіки, емоцій, сенсорики, інтуїції, відповідних кольорам зеленому, червоному, жовтому, синьому. Кількісне співвідношення зазначених відрізків осей, відповідних вищевказаним кольорам, приймають пропорційним кількісному співвідношенню базових психічних функцій у структурі психіки особистості, що дає можливість виконувати оцінку властивостей особистості з урахуванням кількісного співвідношення кольорів: зелений, червоний, жовтий, синій, у кольорі найбільшої привабливості.

Тому, ознаки, що включають пред'явлення індивіду оптичних колірних стимулів, пропонування індивіду з зазначених стимулів вибрати колір найбільшої привабливості, визначення для кольору найбільшої привабливості параметрів у колірній моделі Lab, визначення по параметрам для кольору найбільшої привабливості кількісного співвідношення складових кольорів: зеленого, червоного, жовтого, синього, оцінку властивостей особистості з урахуванням кількісного співвідношення зазначених кольорів у кольорі найбільшої привабливості, дозволяють забезпечити можливість урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості і, як наслідок, можливість підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості.

Нижче приводиться опис способу, що заявляється, з конкретним прикладом його практичної реалізації з посиланнями на креслення, на якому представлена площина колірної моделі Lab з параметрами "L", "a" і "b" кольору найбільшої привабливості.

Спосіб оцінки властивостей особистості, що заявляється, реалізують таким чином.

Пред'являють індивіду оптичні колірні стимули у вигляді кольорових прямокутників, пропонують індивіду з зазначених стимулів вибрати колір найбільшої привабливості, визначають для кольору найбільшої привабливості параметри в колірній моделі Lab, визначають по зазначеним параметрам для кольору найбільшої привабливості кількісне співвідношення складових кольорів: зелений, червоний, жовтий, синій, оцінюють властивості особистості з урахуванням кількісного співвідношення зазначених кольорів у кольорі найбільшої привабливості.

Нижче приводиться конкретний приклад реалізації способу, що заявляється.

Приклад (індивід: чоловік, 29 років).

Відповідно до зазначеного способу індивіду пред'являють оптичні колірні стимули у вигляді 25 кольорових прямокутників, що включають наступні кольори: Ц1 - темно-синій; Ц2 - рожевий, Ц3 - блакитний; Ц4 - ясно-зелений; Ц5 - темно-червоний; Ц6 - жовтогарячий; Ц7 - жовто-зелений світлий; Ц8 - ліловий; Ц9 - охряний; Ц10 - ультрамарин; Ц11 - фіолетовий; Ц12 - сірий; Ц13 - білий; Ц14 - пурпурний; Ц15 - зелений; Ц16 - синьо-зелений світлий; Ц17 - коричневий; Ц18 - жовтий; Ц19 - синьо-зелений, Ц20 - синій; Ц21 - чорний; Ц22 - червоно-жовтогарячий; Ц23 - темно-зелений; Ц24 - червоний; Ц25 - темно-коричневий. Ц1-Ц25 - умовні позначки кольорів пропонованих оптичних . колірних стимулів, а Ц - умовна позначка обраного індивідом кольору найбільшої привабливості.

Індивіду пропонують із зазначених стимулів вибрати колір найбільшої привабливості. Індивід вибрав як колір найбільшої привабливості насичений синьо-зелений колір, умовно позначений на кресленні як колір Ц.

Визначають для кольору Ц найбільшої привабливості параметри в колірній моделі Lab - параметри кольору Ц найбільшої привабливості в системі Lab: L=50, a=-64, b=-16.

Визначають по параметрам a=-64, b=-16 співвідношення складових кольорів: зелений, червоний, жовтий, синій, у кольорі Ц найбільшої привабливості.

Для цього перетворюють параметри a=-64, b=-16 кольору Ц найбільшої привабливості в довжини чотирьох відрізків відповідних осей моделі Lab у безрозмірних одиницях.

Відрізок a1/(зелений колір)=128-|-64|=192

Відрізок a2/(червоний колір)=128-|-64|=64

Відрізок $b1/(\text{синій колір}) = 128 - |-16| = 144$

Відрізок $b2/(\text{жовтий колір}) = 128 - |-16| = 112$

Приймають кількісні значення цих відрізків за кількісні значення відповідних психічних функцій, тобто, функція "логіка" рівняється 192 безрозмірним одиницям. функція "емоції" - 64, функція "інтуїція" - 144, функція "сенсорика" - 112.

Визначають кількісне співвідношення зазначених відрізків шляхом ділення величин відрізків на 256, це - відрізок $a1/(\text{зелений колір}) 0,75$: відрізок $a2/(\text{червоний колір}) 0,25$: відрізок $b1/(\text{синій колір}) 0,56$: відрізок $b2/(\text{жовтий колір}) 0,44 = 0,75:0,25:0,56:0,44$.

Виконують оцінку властивостей особистості з урахуванням отриманого кількісного співвідношення складових кольорів: зелений, червоний, жовтий, синій, у кольорі Ц найбільшої привабливості:

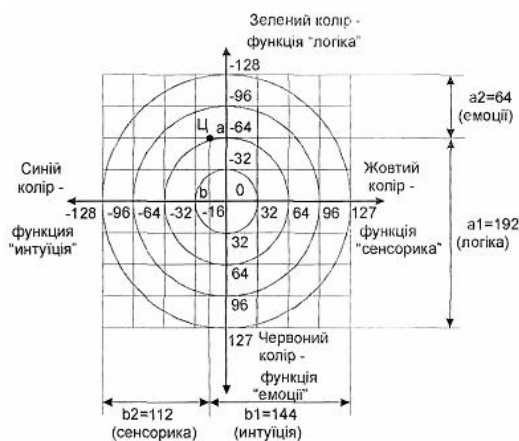
1. Відрізок $a1/(\text{зелений колір}) 0,75$ / домінуюча функція "логіка";
2. Відрізок $b1/(\text{синій колір}) 0,56$ / допоміжна функція "інтуїція";
3. Відрізок $b2/(\text{жовтий колір}) 0,44$ / функція "сенсорика";
4. Відрізок $a2/(\text{червоний колір}) 0,25$ / функція "емоції";

Крім цього, оцінюють кількісне співвідношення окремо по кожній парі раціональних та ірраціональних функцій по моделі К.Г. Юнга:

1. Співвідношення по раціональним функціям: $0,75$ (функція "логіка"): $0,25$ (функція "емоції");
2. Співвідношення по ірраціональним функціям: $0,56$ (функція "інтуїція"): $0,44$ (функція "сенсорика").

Роблять висновок про властивості особистості з урахуванням отриманих кількісних співвідношень базових психічних функцій у структурі психіки особистості, тобто, характеризують індивіда як особистість, у структурі психіки якої базові психічні функції логіка, інтуїція, сенсорика й емоції співвідносяться як: $0,75:0,56:0,44:0,25$, а співвідношення по раціональним та ірраціональним парам базових функцій складає: $0,75:0,25/0,56:0,44$.

Приведений приклад свідчить про можливість урахування кількісного співвідношення базових психічних функцій у структурі психіки особистості і, як наслідок, можливості підвищення вірогідності оцінки властивостей особистості.

Фіг.